

MAAELUMINISTEERIUM

FAKTILEHT, I kv 2022. aasta

Põllumajanduse, kalanduse, toiduainetööstuse (k.a joogitööstus) tegevusalad

Allikad: Statistikaamet, Põllumajanduse Registre ja Informatsiooni Amet, Euroopa Komisjoni DG AGRI ja DG Energy, Eesti Konjunktuuriinstituut, Maaeluministeerium, Eesti Pank

Koostajad: Marje Mäger ja Katre Kirt

Avaldatud 10.06.2022

Sisukord

Vajutage huvi pakkuvale pealkirjale.

Tootmine

Hinnad

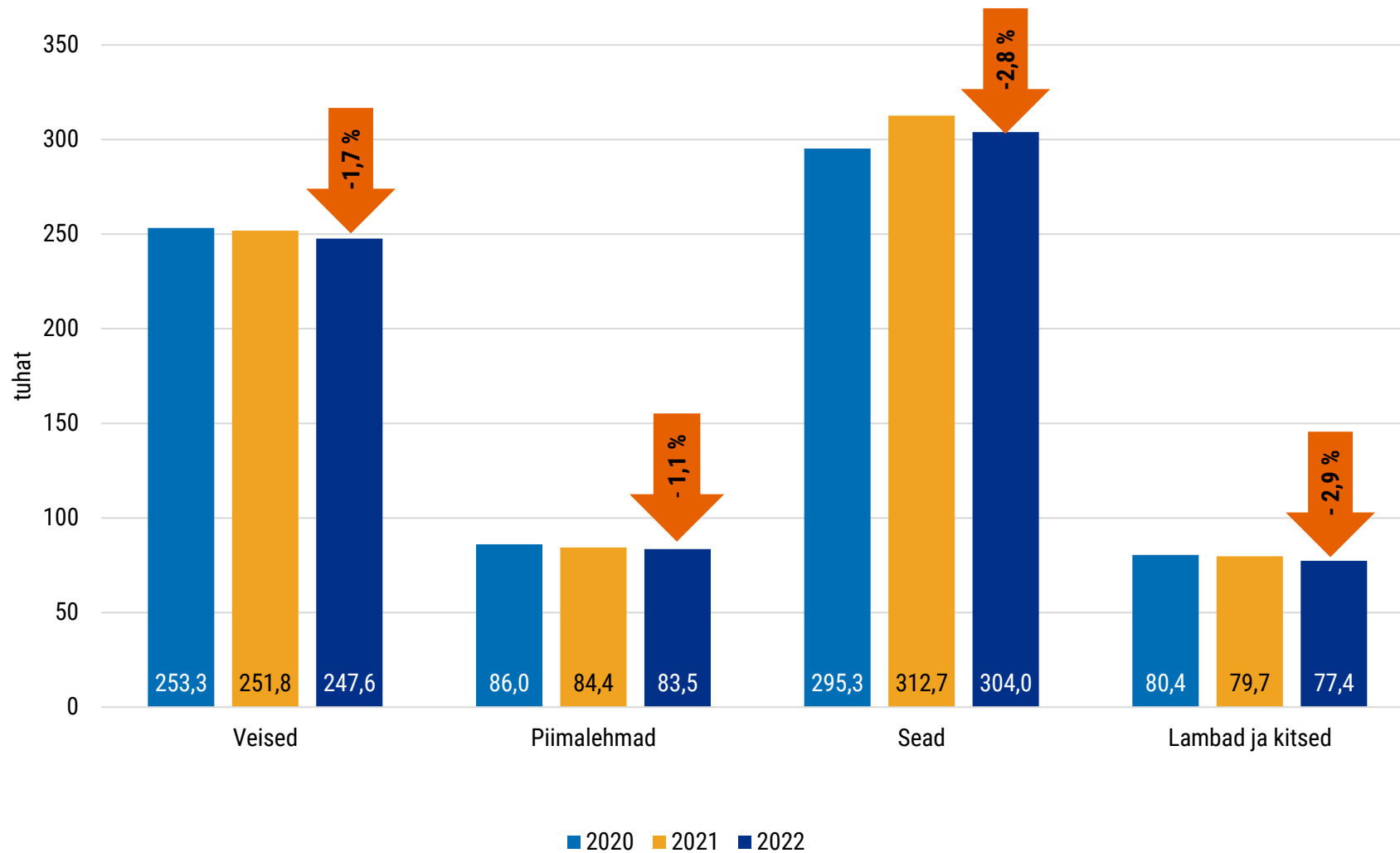
Majandusnäitajad

Väliskaubandus

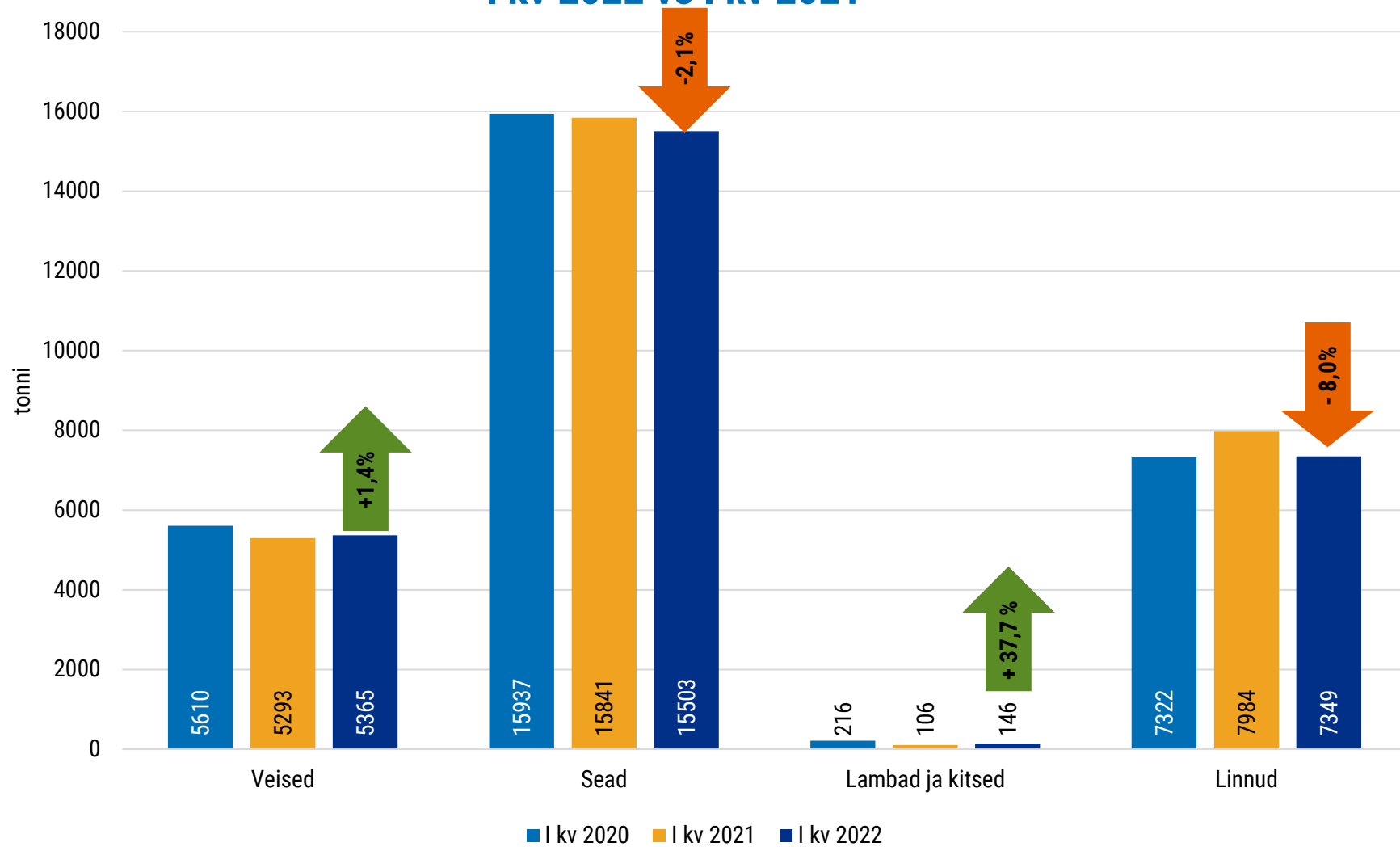
Toetused

Tootmine

Loomade arv 31. märts ja arvu muutus 31.03.2022 vs 31.03.2021

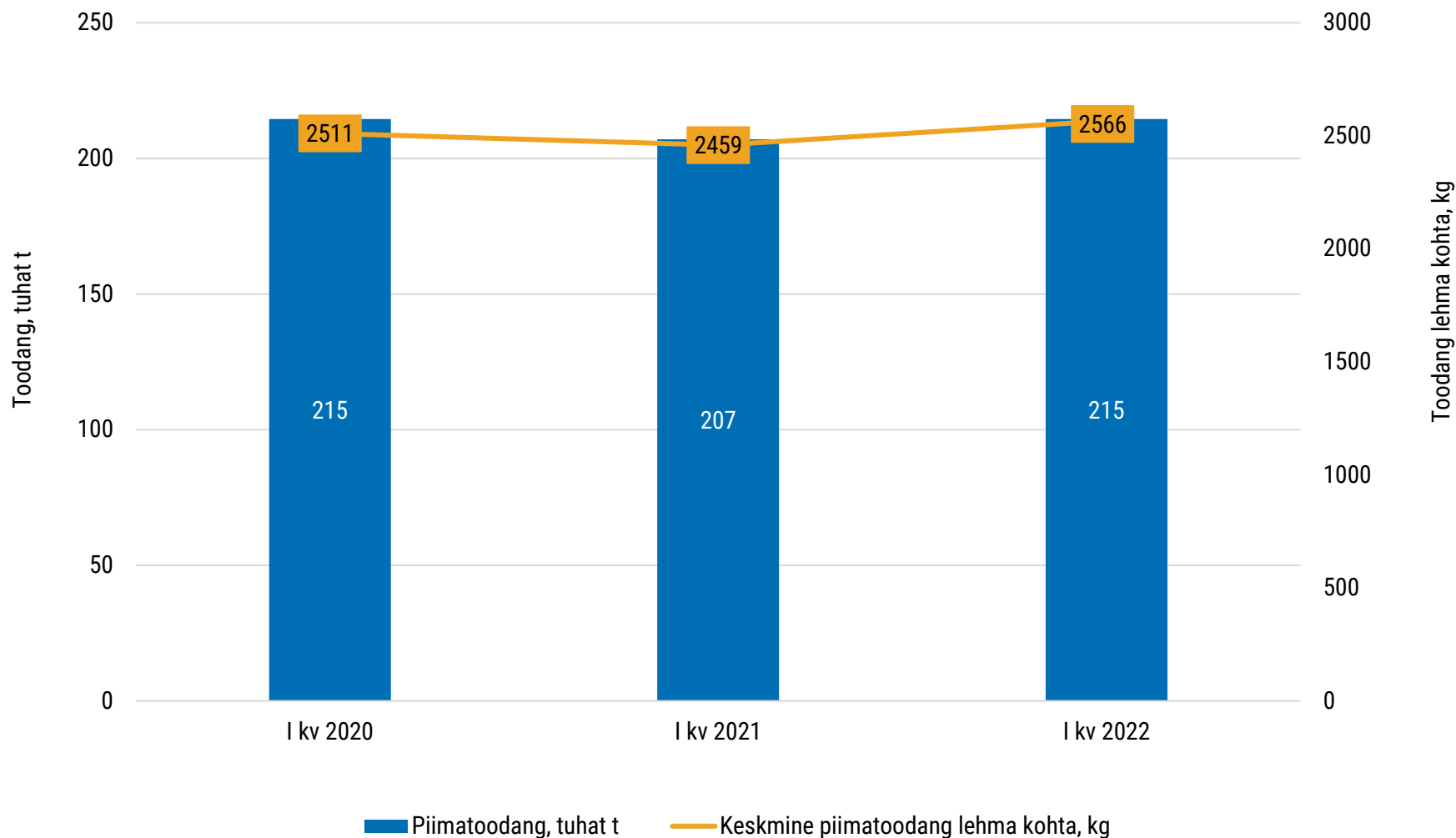

Tapaloomade eluskaal ja eluskaalu muutus I kv 2022 vs I kv 2021

Allikas: Statistikaamet

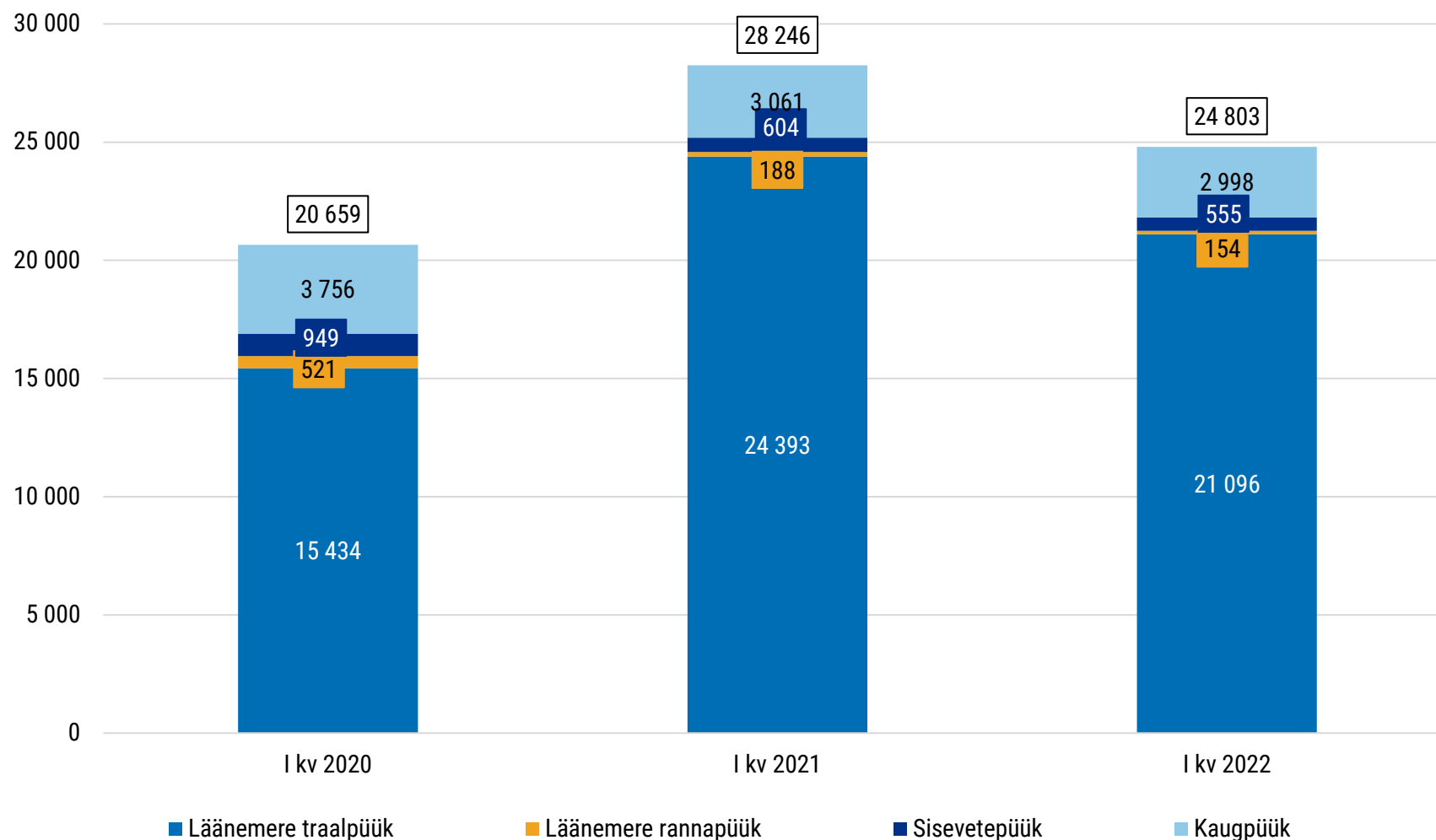
Piimatoodang ja keskmine piimatoodang lehma kohta

Allikas: Statistikaamet

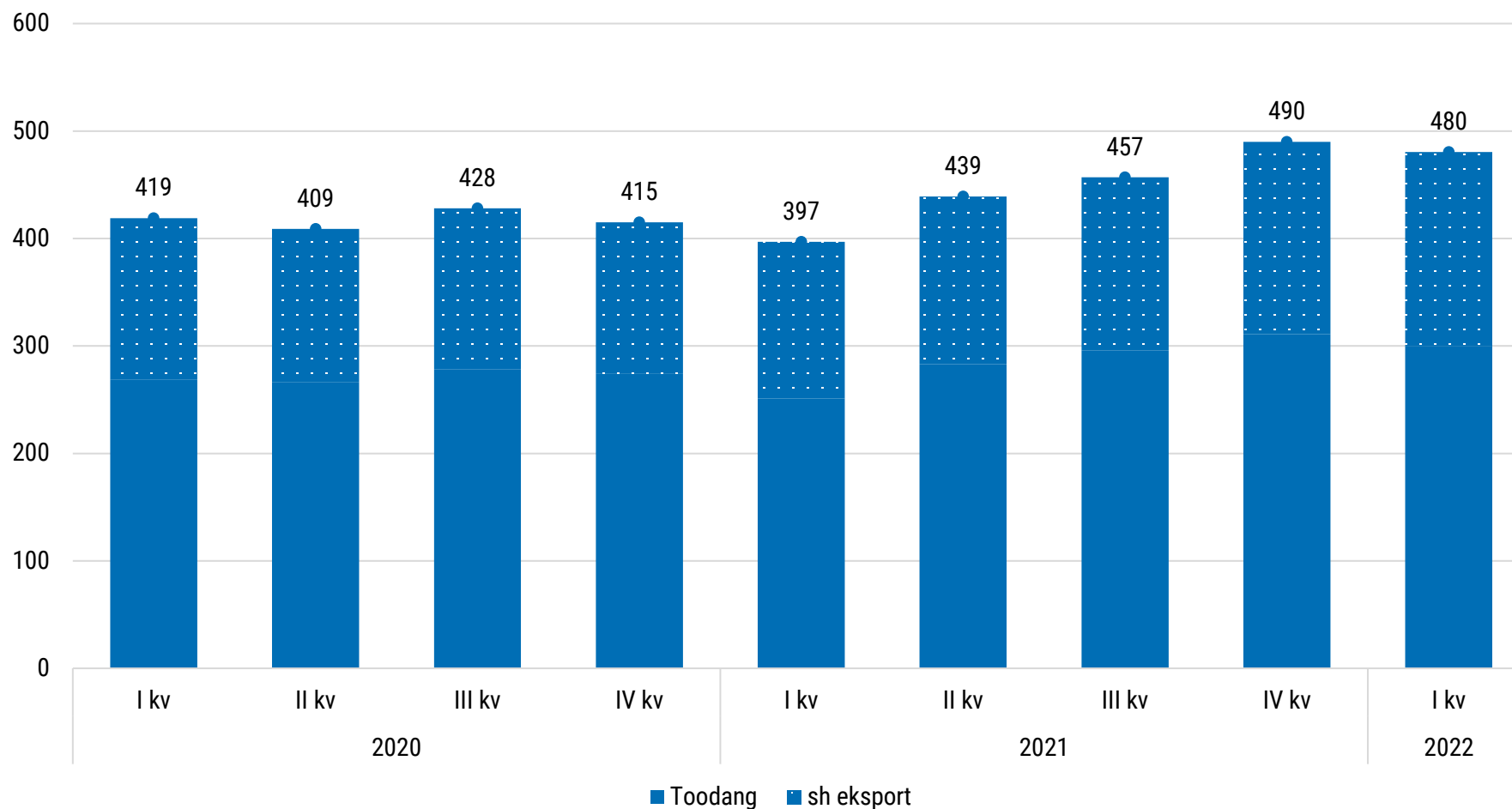
Vaatamata lehmade arvukuse vähenemisele piimatoodang suurenes 2022. aasta I kvartalis. Piimalehmade arv aastatagusega võrreldes vähenes 1,1%, samal ajal suurenesid nii piimatoodang (3,6%) kui ka produktiivsus (4,4%).

Kalapüügi kogused, tonni

Kala püüti 2022. aasta I kvartalis eelneva aasta sama perioodiga võrreldes enam kui kümnendiku võrra (-12%; -3443 t) vähem. Ebasoodne ilmastik jaanuaris-veebruaris vähendas kalapüügi mahtu. Lisaks mõjutas püügisektorit Venemaa agressioon Ukrainas. Osad ettevõtjad peatasid mõneks nädalaks püügi, kuna oli võimatu ette näha kaubandusmõjusid – Ukraina on kilu ja räime peamine turg. Läänemere traalpüügi kogus vähenes 3297 tonni võrra ehk 14%. Läänemere rannapüük, sisevetepüük ja kaugpüük vähenesid samuti nimetatud perioodil vastavalt 18%, 8% ja 2%.

Toiduainetööstuse toodang sh eksport, mln €

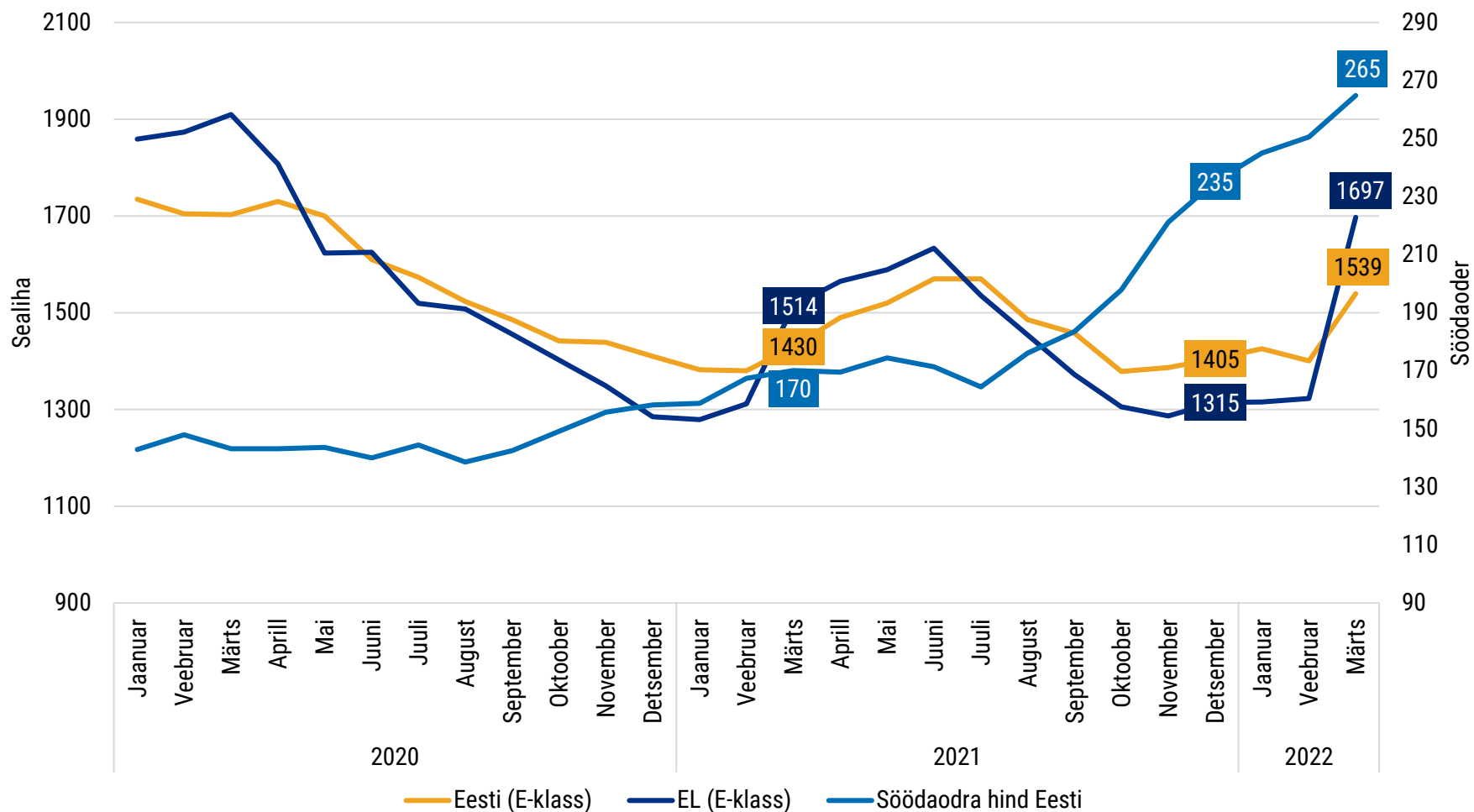
Allikas: Statistikaamet

Toiduainetööstuse tegevusalade toodangu väärtus suurenes 2022. aasta I kvartalis eelmise aasta sama ajaga võrreldes peaaegu viiendiku võrra (+19,4%), mis tulenes eelkõige toodangu kallinemisest (tootjahinnaindeks +15% vs I kv 2021). Toodangu väärtus kasvas kõikidel tegevusaladel, kuid kiiremini jahu-, valmis loomasööda ning taimse õli tööstuses, mis peegeldab tooraine (teravili, raps) väga kiiret hinnatõusu.

Suurima osa toodangusse annavad piima- (24%) ja lihatööstus (17%).

Hinnad

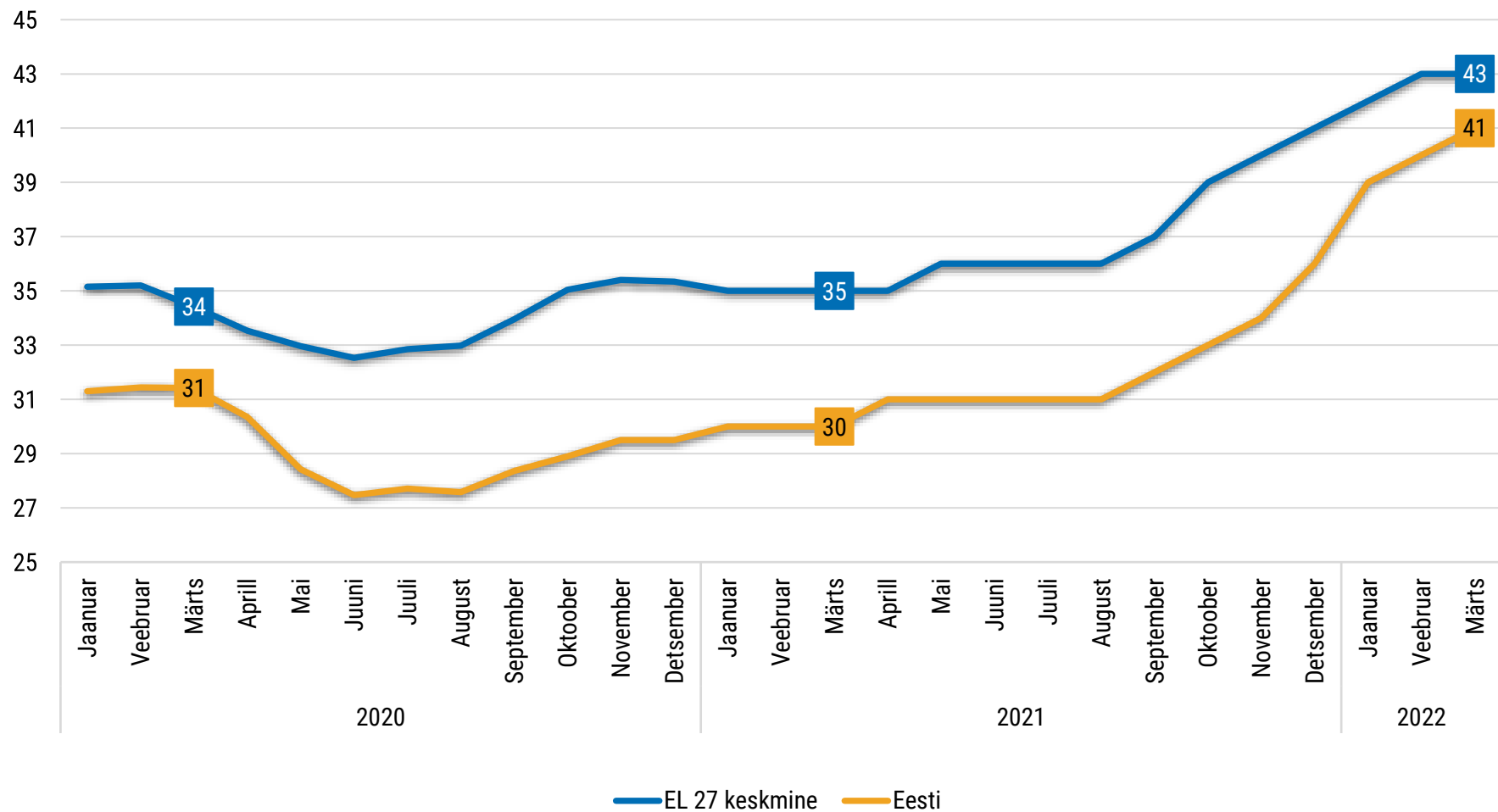
Sealiha ja söödaodra kokkuostuhind, €/t

Allikas: Euroopa Komisjon, Eesti Konjunkturiinstituut

Sealiha hinna langus 2021. aasta viimastel kuudel pidurdus ja stabiliseerus mõneks kuuks, kuid 2022. aasta märtsis hind järsult tõusis. Samal ajal söödaodra hind on olnud juba 2020. aasta III kvartali lõpust tõusutrendis ja hoogne kasv jätkus nii 2021. aastal ja 2022. aasta I kvartalis. Vaatamata sealiha hinnatõusule jäi sealiha ja söödaodra hinna suhe siiski oluliselt allapoole ajaloolist keskmist.

Piima kokkostuhind Eestis ja EL 27-s, €/100 kg

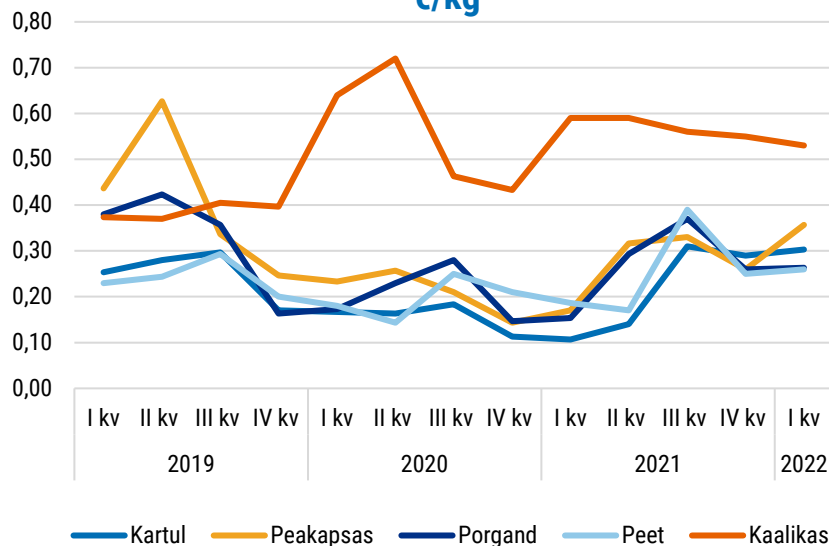

Allikas: Statistikaamet, Euroopa Komisjoni DG AGRI

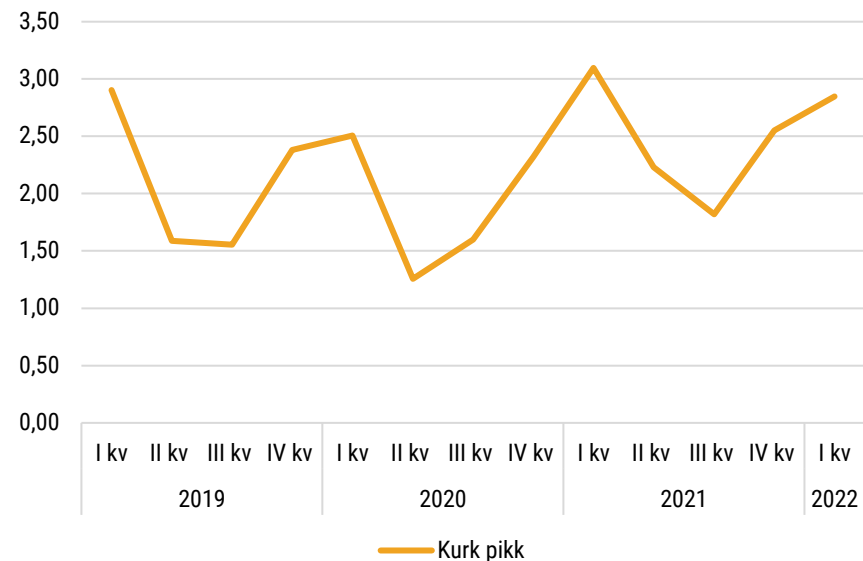
Piima pakkumise vähenemine maailmas ja püsiv tugev nõudlus toetab piima kokkuostuhinna tõusu. Alates 2020. aasta teisest poolest on nii EL keskmine kui ka Eesti piima kokkuostuhind tõusutrendis. Vaatamata kõrgematele kokkuostuhindadele kahandab tootjate tulu tootmissisendite hinnatõusust tulenev kulude kasv.

Eesti ja EL keskmise piima kokkuostuhinna vahe on vähenenud.

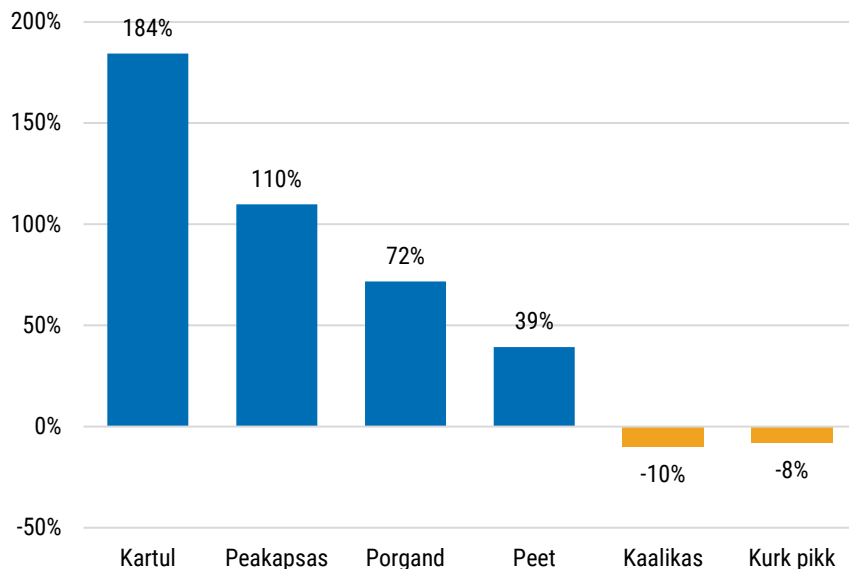
Köögivilja ja kartuli keskmised tootjahinnad, €/kg

Kurgi keskmine tootjahind, €/kg

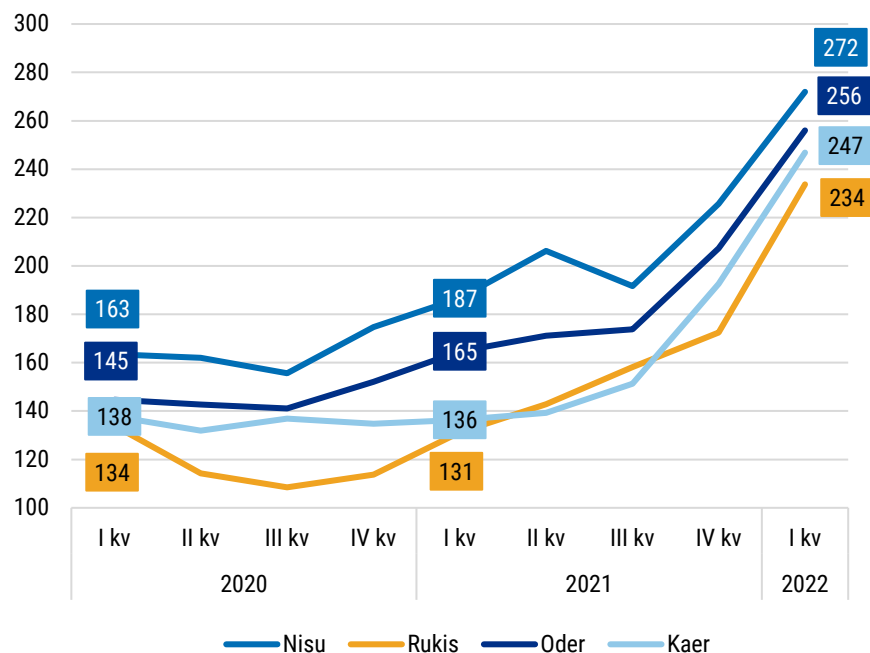
Muutus I kv 2022 vs I kv 2021

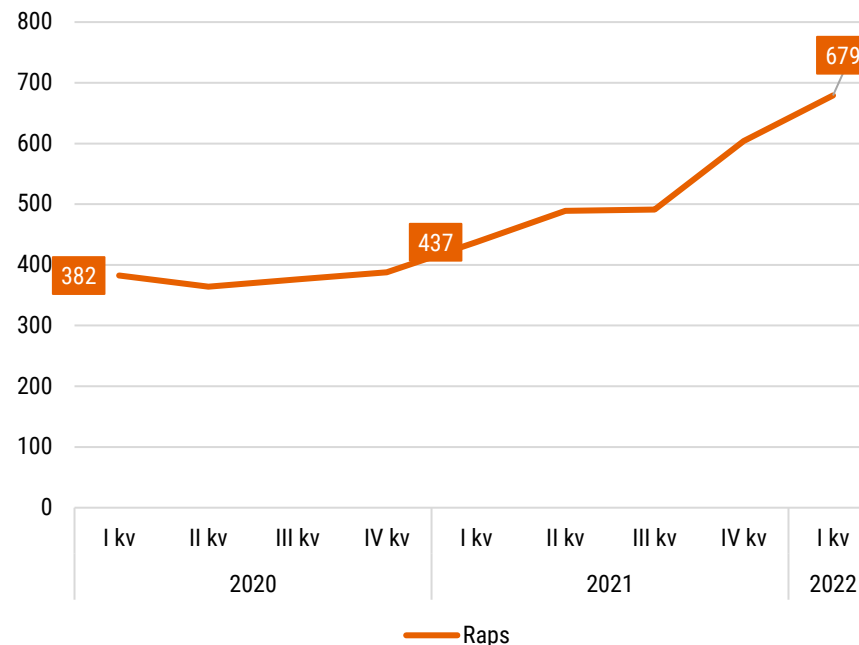
Kartuli ja köögivilja tootjahinnad on 2022. aasta algusest liikunud aeglases tõusutrendis (v.a kaalikas, pikk kurk) ja ületavad nii eelmise aasta sama perioodi kui ka koroonakriisieelset (I kv 2020) taset.

Hinnasurvet tekitab sisendite (energia, väetiste) hinnatõus. Vaatamata tootmiskulude kasvule pidurdab kodumaise kurgi/tomati hinnakasvu tootjate hinnangul tarbijate ostujõu vähenemine.

Teravilja hind Eestis, €/t

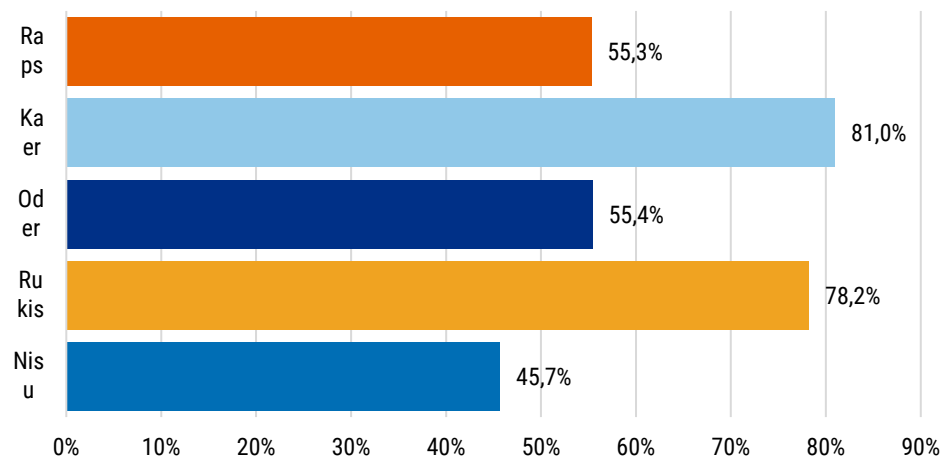

Rapsi hind Eestis, €/t

Allikas: Eesti Konjunktuuriinstituut

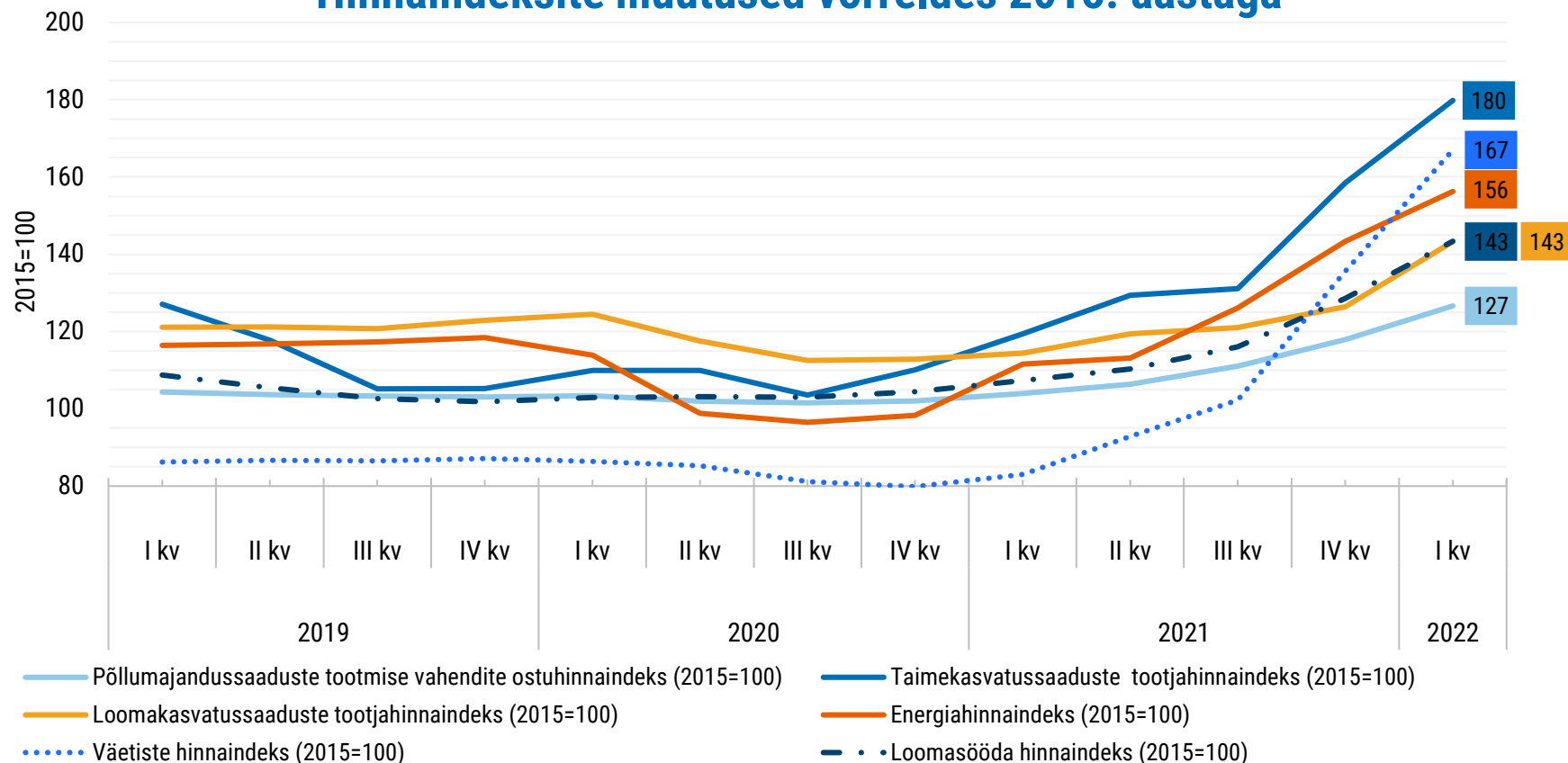
Muutus I kv 2022 vs I kv 2021

2022. aasta I kvartalit iseloomustavad nii kõrged sisendikulud (väetised, energia) kui ka teravilja ja rapsi hinnad.

Turgudel on palju ebakindlust, mis tuleneb nii Venemaa sissetungist Ukrainasse kui ka ilmariskidest ja erinevatest kaubanduspiirangutest.

Hinnaindeksite muutused võrreldes 2015. aastaga

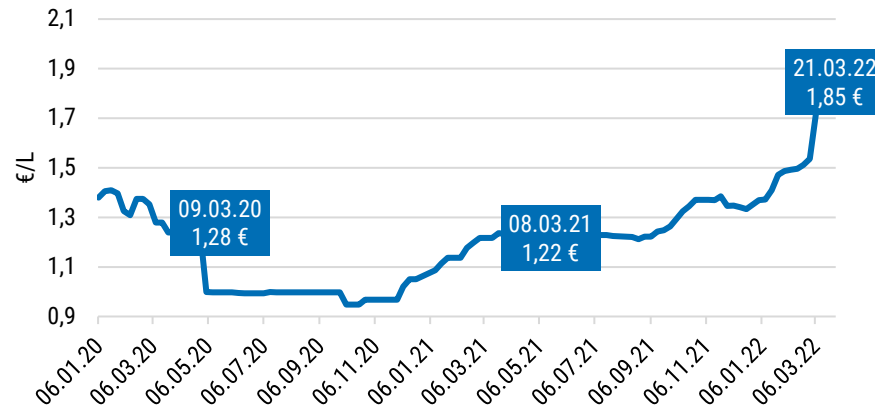
Allikas: Statistikaamet

Põllumajandussaaduste tootjahinnad kallinesid 2022. aasta I kvartalis võrdluses eelmise aasta sama perioodiga 33 protsenti võrra sh loomakasvatussaaduste tootjahinnad 25 protsenti võrra (sh piimal +33%, sigadel +3%), samal ajal taimekasvatuse tootjahinnad kallinesid 51 protsenti võrra (tõusu mõjutajateks teravili, õlikultuurid).

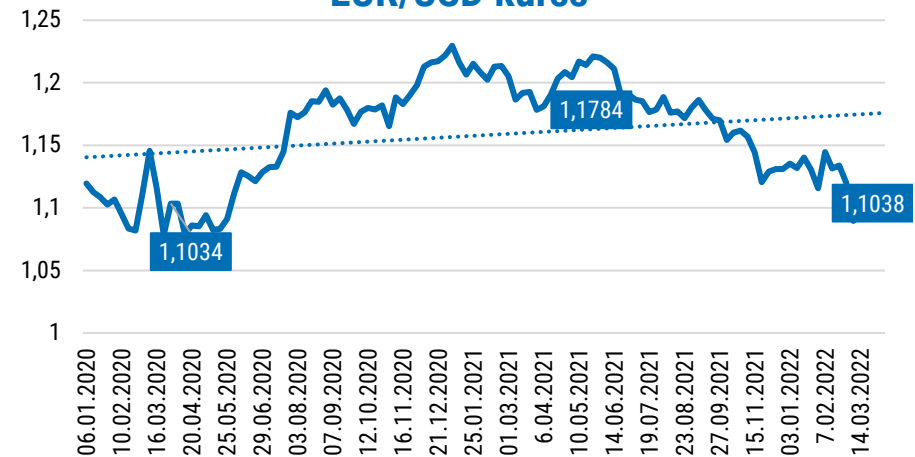
Põllumajandussaaduste tootmise vahendite ostuhinnad olid I kvartalis 22 protsenti võrra kõrgemad võrreldes eelmise aasta sama ajaga. Tõusu mõjutajateks energia, mis on I kvartali võrdluses kallinenud 40 protsenti võrra, väetised samal ajal 101 protsenti võrra ja ostusöödad – kallinemine 34 protsenti võrra.

Nii sööda kui energia hinnaindeks on suurenenud enam kui loomakasvatussaaduste tootjahinnaindeks ning väetiste hinnaindeks enam kui taimekasvatussaaduste tootjahinnaindeks

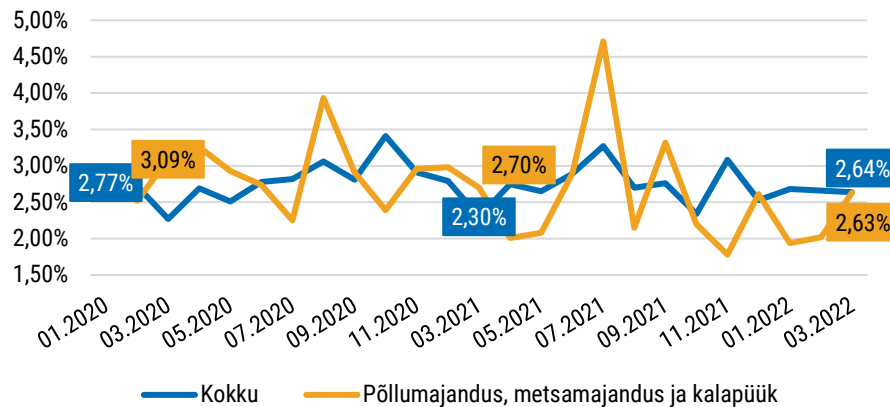
Diislikütuse tarbijahind Eestis, €/L

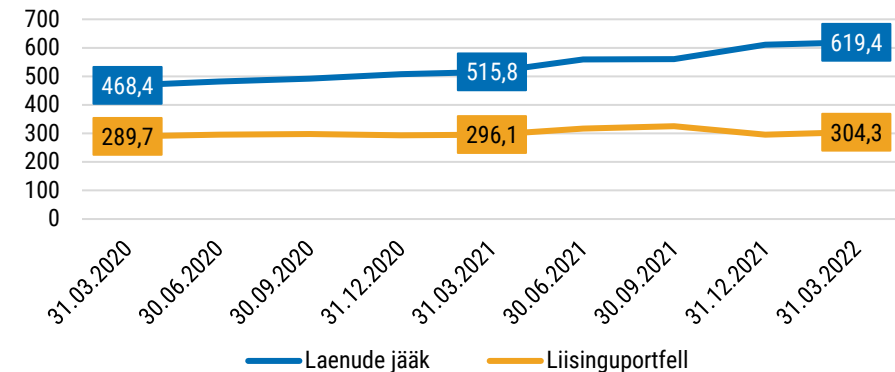
EUR/USD kurss

Intressimäärad

Põllumajanduse, metsamajanduse ja kalapüügi tegevusalade laenude jääk ning liisinguportfell, mln €

Allikas: Eesti Pank, Euroopa Komisjoni DG Energy

Diislikütuse tarbijahind tõusis 2022.aasta I kvartalis jõuliselt, olles aprilli alguse ~50% kõrgem kui aasta tagasi.

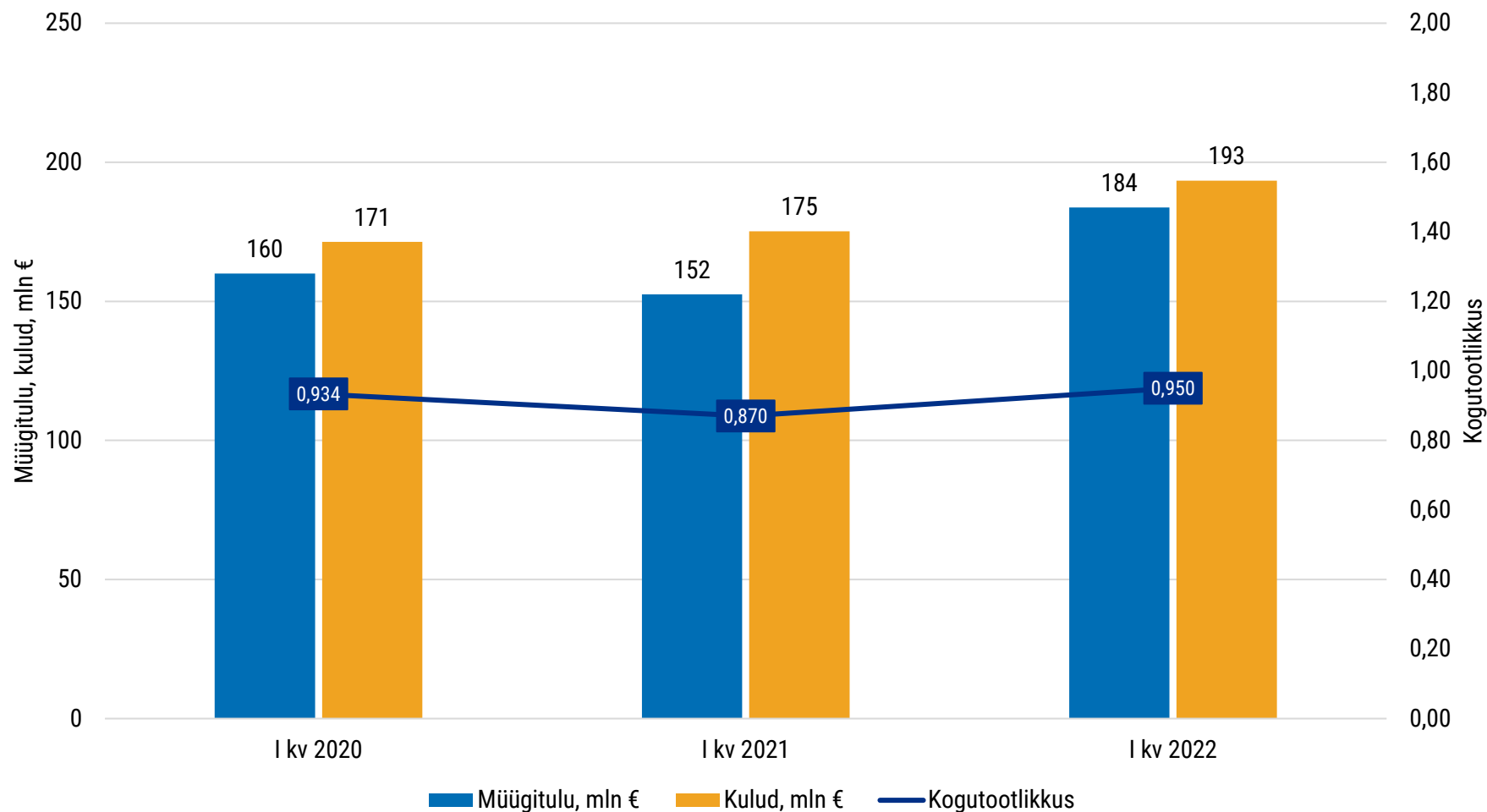
Selle aasta I kvartalis Euro nõrgenes USA dollari suhtes, mis muutis soodsamaks olukorra väljapoole euroala eksportijatele.

Põllumajandusele, metsamajandusele ja kalapüügile antud laenude intress jäi 2022 I kvartalis madalamaks tegevusalade keskmisest. Seejuures pikaajaliste laenude intressimäär oli jaanuaris ja veebruaris madalam ning märtsis kõrgem tegevusalade keskmisest, lühiajalistel laenudel oli jaanuaris kõrgem, veebruaris ja märtsis madalam.

Põllumajanduse, metsamajanduse ja kalapüügi tegevusalade liisinguportfell suurenes I kvartalis 2022 aastatagusega võrreldes 8,2 mln euro võrra (+3%), ettevõtetele antud laenude jääk suurenes samal ajal 103,6 mln eurot (+20%). Sektori osatähtsus kogu laenujäägis moodustab 7,3% ning liisinguportfellis 12%.

Majandusnäitajad

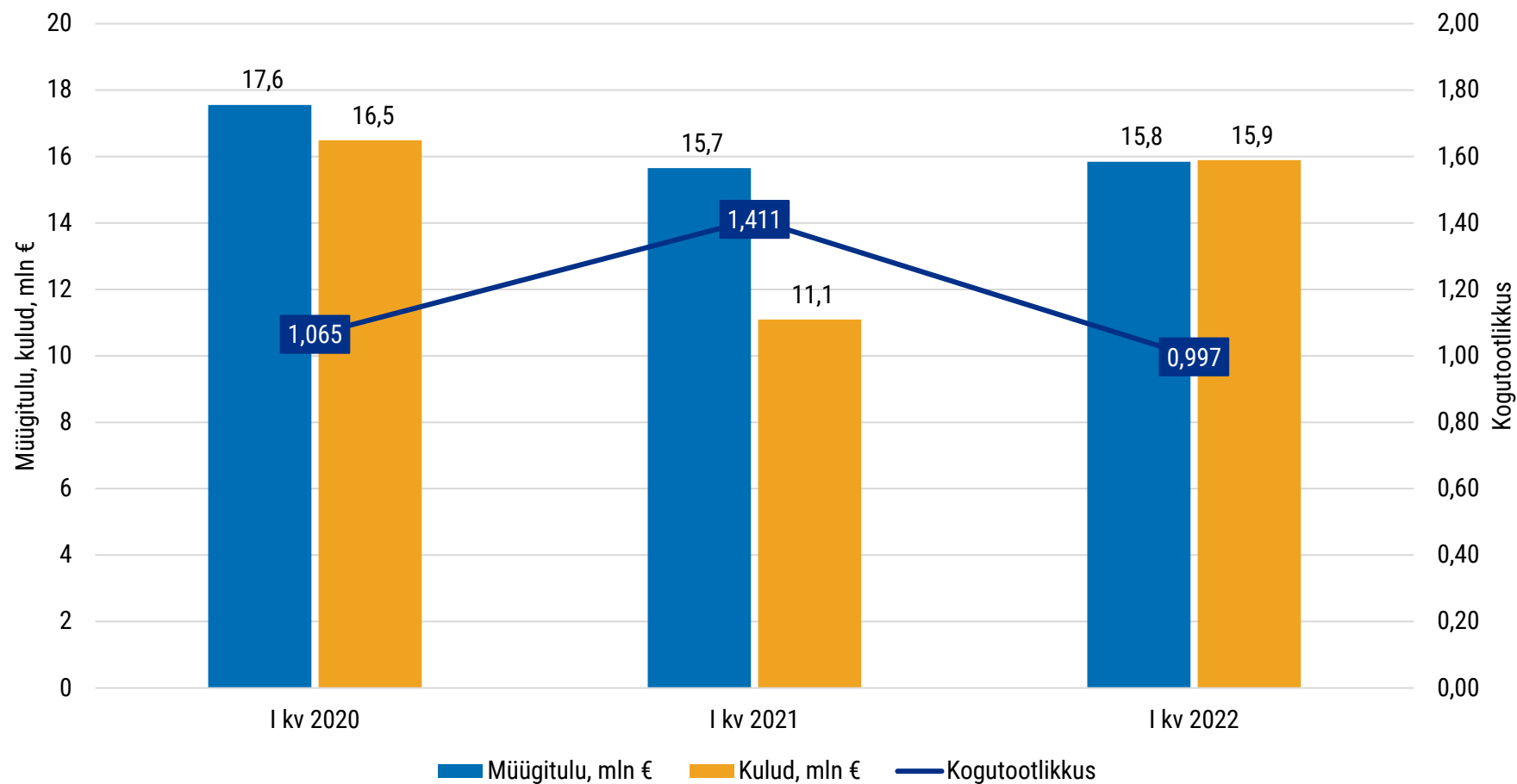
Põllumajandusettevõtete müügitulu ja kulud, kogutootlikkus müügitulu alusel

Allikas: Statistikaamet, Maaeluministeeriumi arvutused

Põllumajandusettevõtete müügitulu kasvas (+21%) peamiselt taimekasvatussaaduste hinnatõusu mõjul. Sisendite kiire hinnatõus suurendas kulusid kümnendiku võrra. Müügitulu kasvas kiiremini kui kulud, mis suurendas ettevõtete kogutootlikkust (müügitulu/kulud).

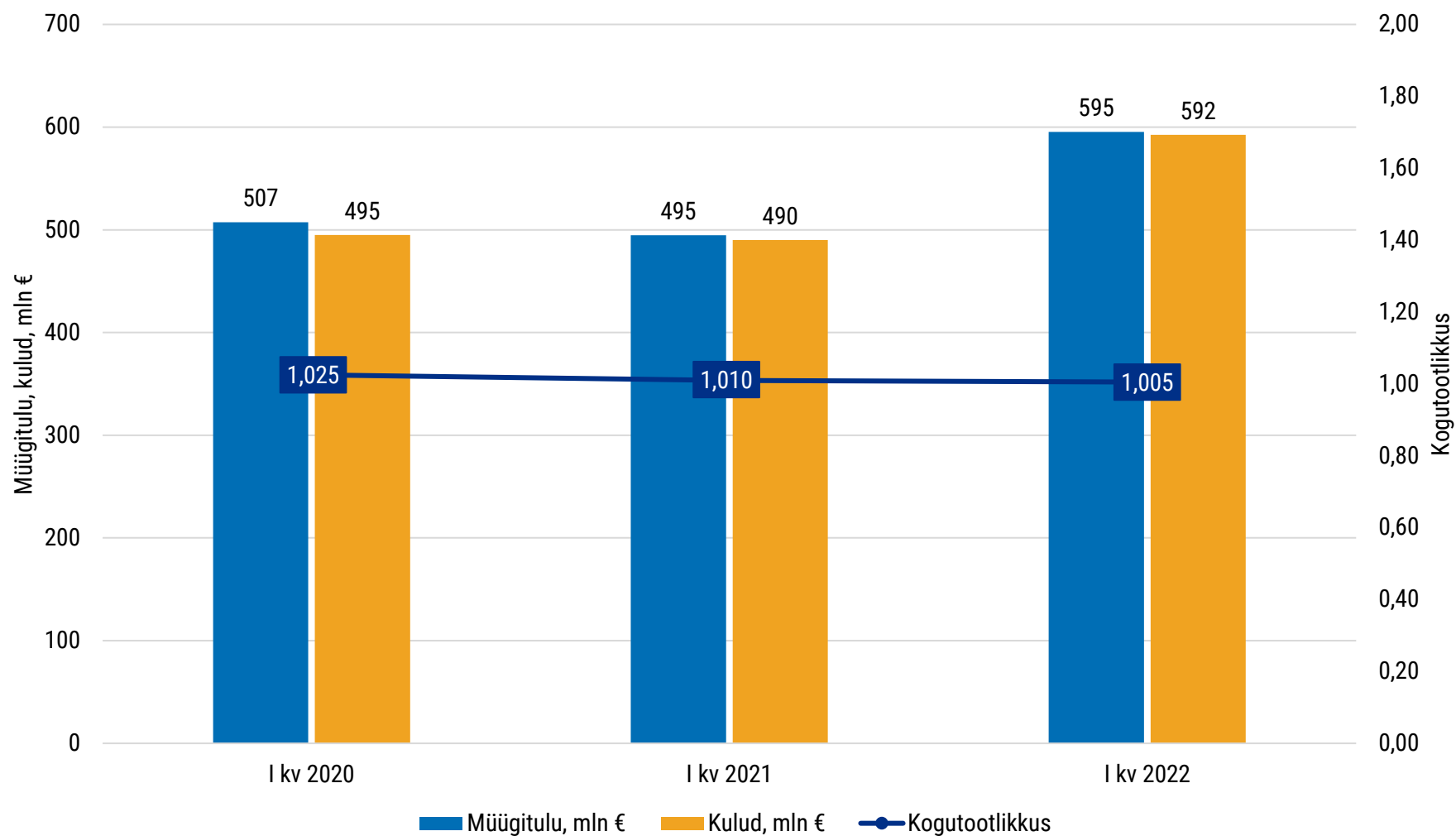
Kalapüügi ja vesiviljelusettevõtete müügitulu ja kulud, kogutootlikkus müügitulu alusel

Allikas: Statistikaamet, Maaeluministeeriumi arvutused

Kalapüügi ja vesiviljelusettevõtete müügitulu jäi I kvartalis võrreldavaks eelmise aasta sama perioodiga (+1,2%), kuid kiirelt tõusnud energiahinnad (~16% kogukuludest, millest ~90% kütus ja ~10% elekter), samuti tööjõukulud (~20% kogukuludest) suurendasid hüppeliselt (+43%) kulusid, mille tulemusel ettevõtete kogutootlikkus vähenes.

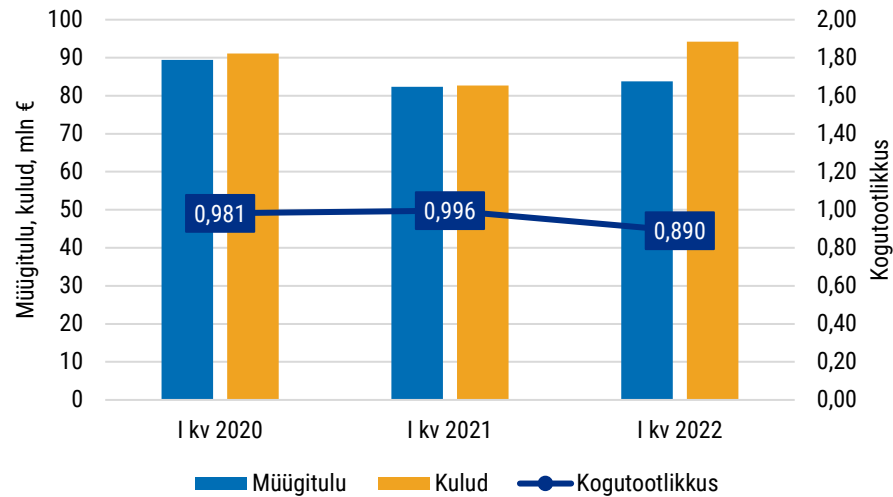
Toiduainetööstuste müügitulu ja kulud, kogutootlikkus müügitulu alusel

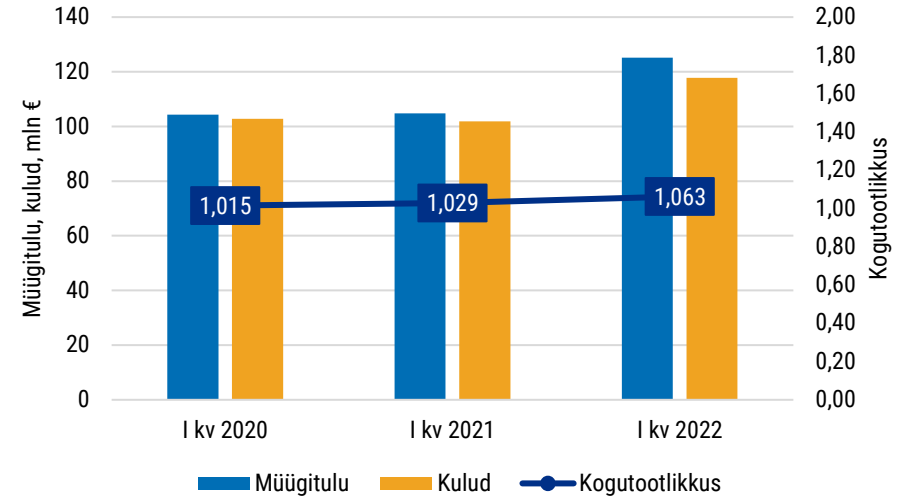
Allikas: Statistikaamet, Maaeluministeeriumi arvutused

Toiduainetööstuse müügitulu suurenes 2022. aasta I kvartalis 20% võrreldes eelmise aastaga. Kasv tulenes eelkõige toodangu kallinemisest (tootjahinnaindeks +15% vs I kv 2021). Energia, tooraine, samuti palgasurvest tulenevad tööjõukulud suurendasid kulusid. Kulud kasvasid kiiremini kui müügitulu, mille tulemusel ettevõtete kogutootlikkus vähenes.

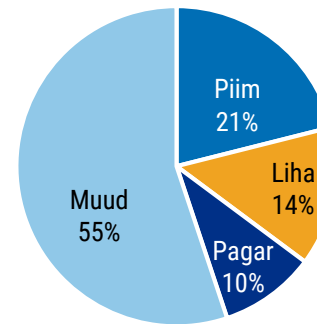
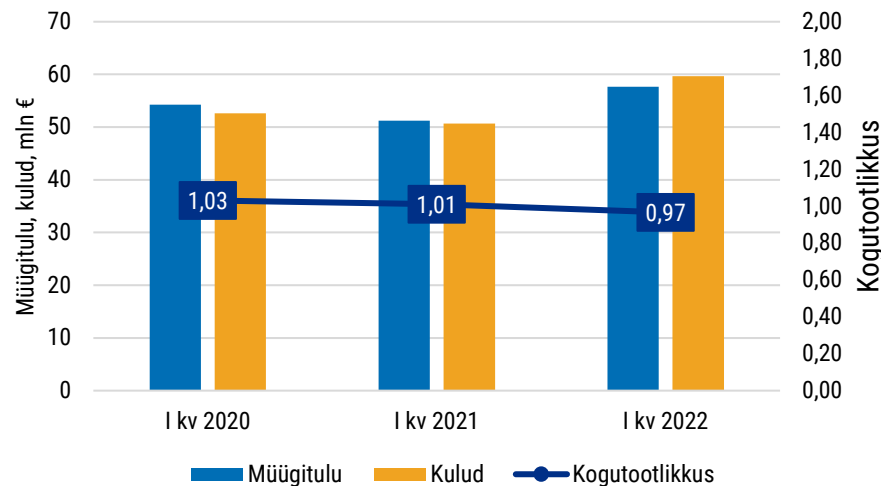
Lihatööstus

Piimatööstus

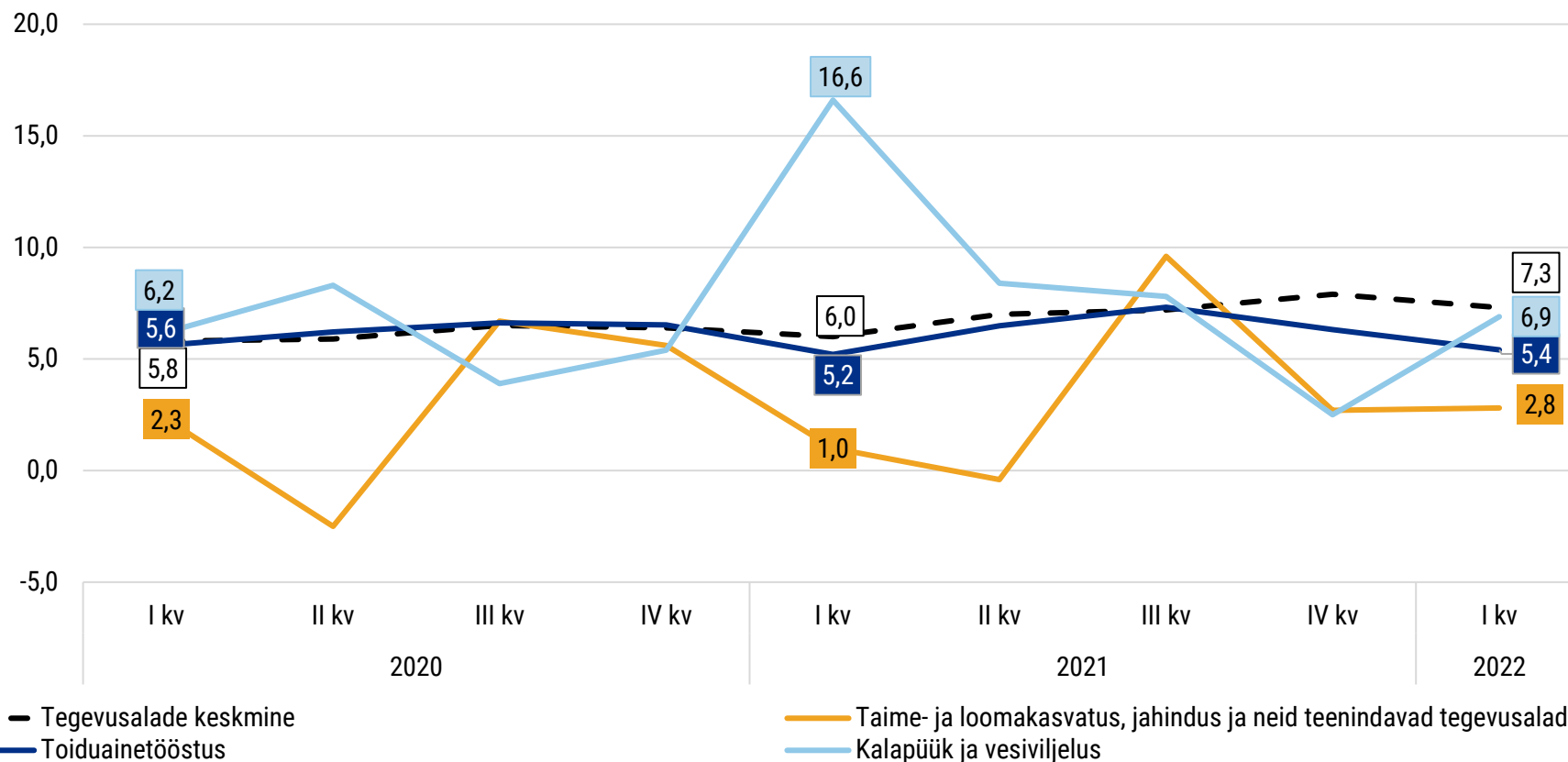
Pagaritööstus

Toiduainetööstuse suurema osakaaluga sektorites 2022. aasta I kvartalis müügitulu suurenes, kuigi kasvukiirus väga erinev – piimatööstus suurendas müügitulu viiendiku võrra (+20%), pagaritööstus pisut vähem (+13%), siis lihatööstus vaid 2%.

Samal ajal kulude (energia, tooraine, pakendid, tööjõukulud) kiire kasv pärssis kogutootlikkust. Kogutootlikkus suurenes vaid piimatööstuses.

Töoviljakus puhta lisandväärtuse alusel, tuhat €

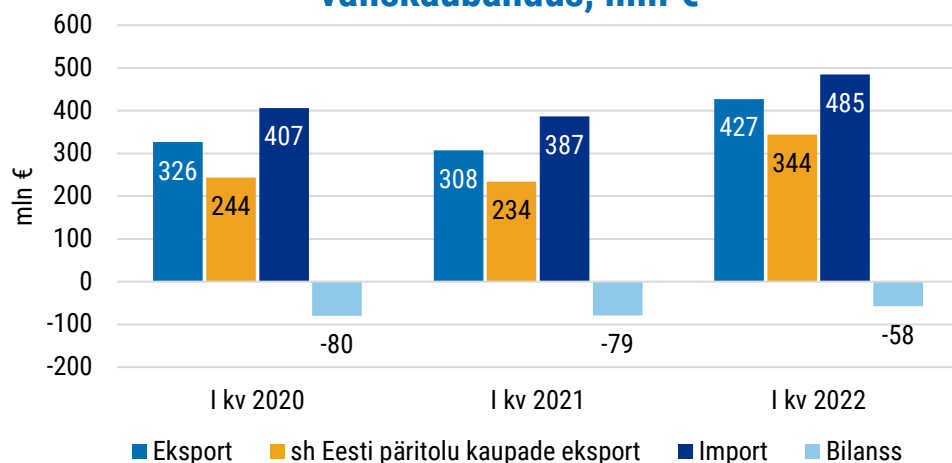
Allikas: Statistikaamet

Tegevusalade keskmine töoviljakus oli 2022. aasta I kvartalis enam kui viiendiku võrra (+22%) kõrgem (+3,4%) võrreldes aastatagusega, kuid tegevusalade lõikes oli muutus erinev. Näiteks taime- ja loomakasvatuse tegevusalade töoviljakus nimetatud ajaperioodil oli peaaegu kolm korda (+180%) kõrgem, tänu oluliselt suuremale tulule taimekasvatussaaduste müügist, samas toiduainetööstuses oli kasv vaid 4%.

Samal ajal kalapüügi ja vesiviljeluse tegevusalade ettevõtete efektiivsuse vähenes oluliselt (-58%), kuna suurenenud tööjõuga (+14%) loodi vähem lisandväärtust (-53%). Samuti oli võrdlusbaas kõrge.

Väliskaubandus

Põllumajandussaaduste ja toidukaupade väliskaubandus, mln €

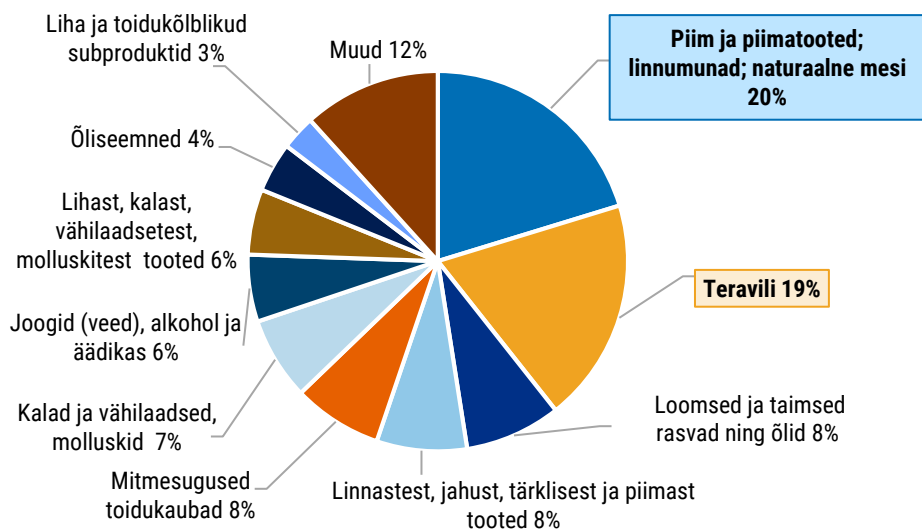

Põllumajandussaaduste ja toidukaupade ekspordi väärtus suurenes 2022. aasta I kvartalis aastatagusega võrreldes 39% (Eesti päritolu +47%), impordi väärtus suurenes 25%. Eesti päritolu kaupade koguekspordis moodustab Eesti päritolu põllumajandussaaduste ja toidukaupade osakaal ~10%.

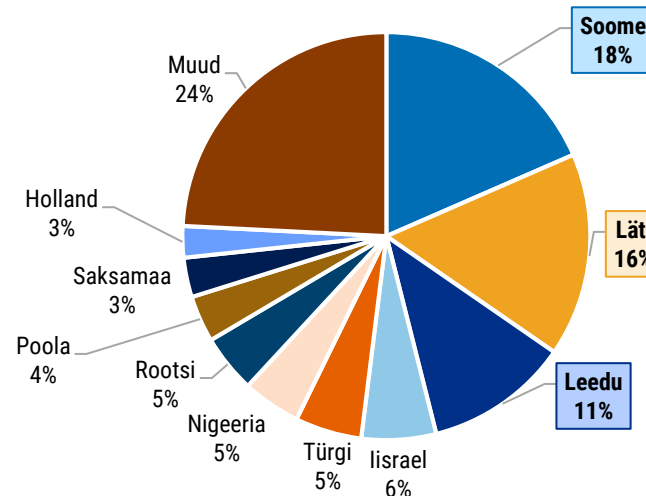
Eesti päritolu kaupade osatähtsus põllumajandussaaduste ja toidukaupade ekspordis on viimastel aastatel olnud stabiilne ja jäänud ~80% juurde.

Detailsemad andmed väliskaubanduse kohta vt [siit](#)

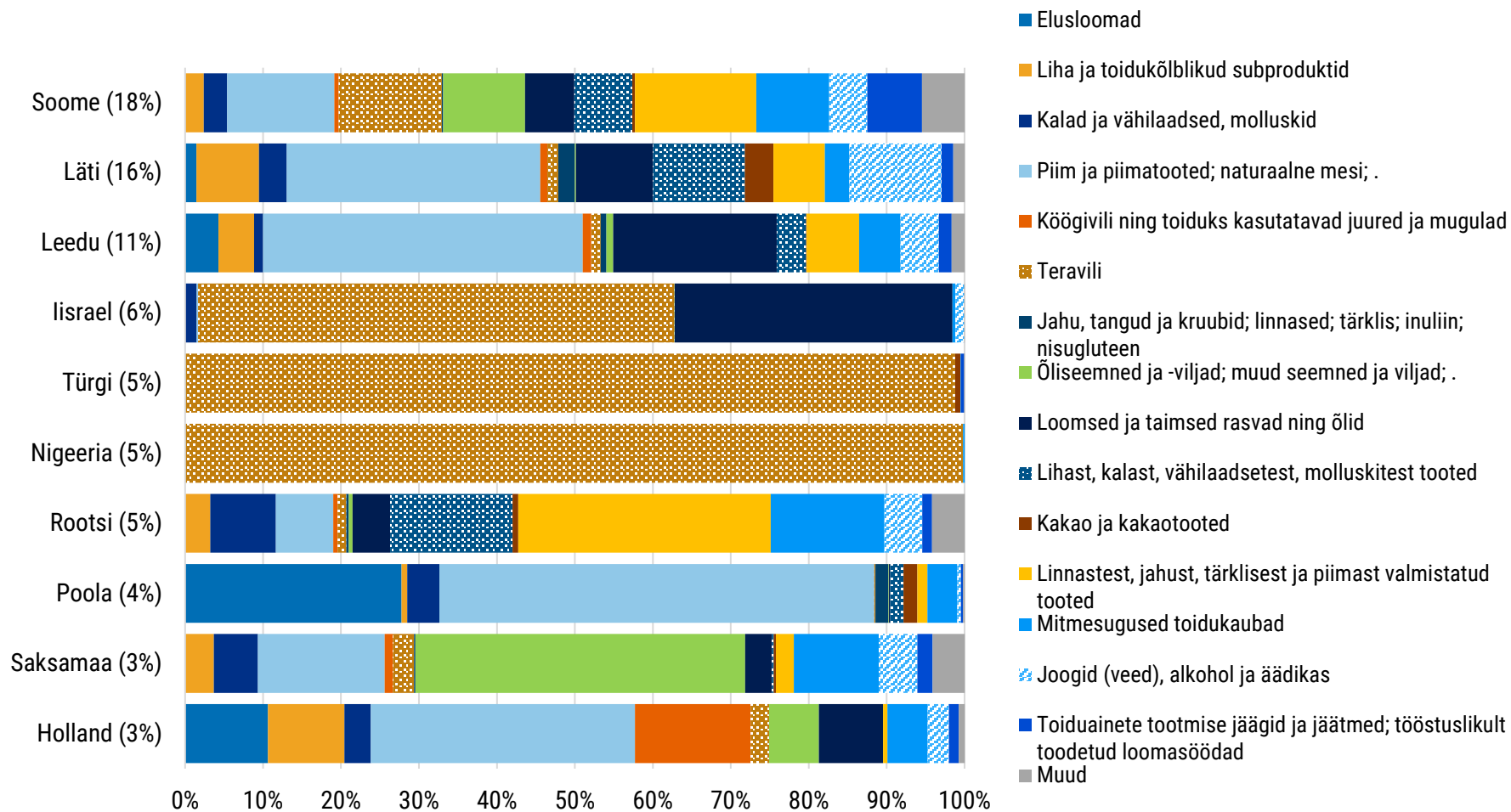
Kaubagruppide osakaal ekspordis, I kv 2022

Riikide osakaal ekspordis, I kv 2022

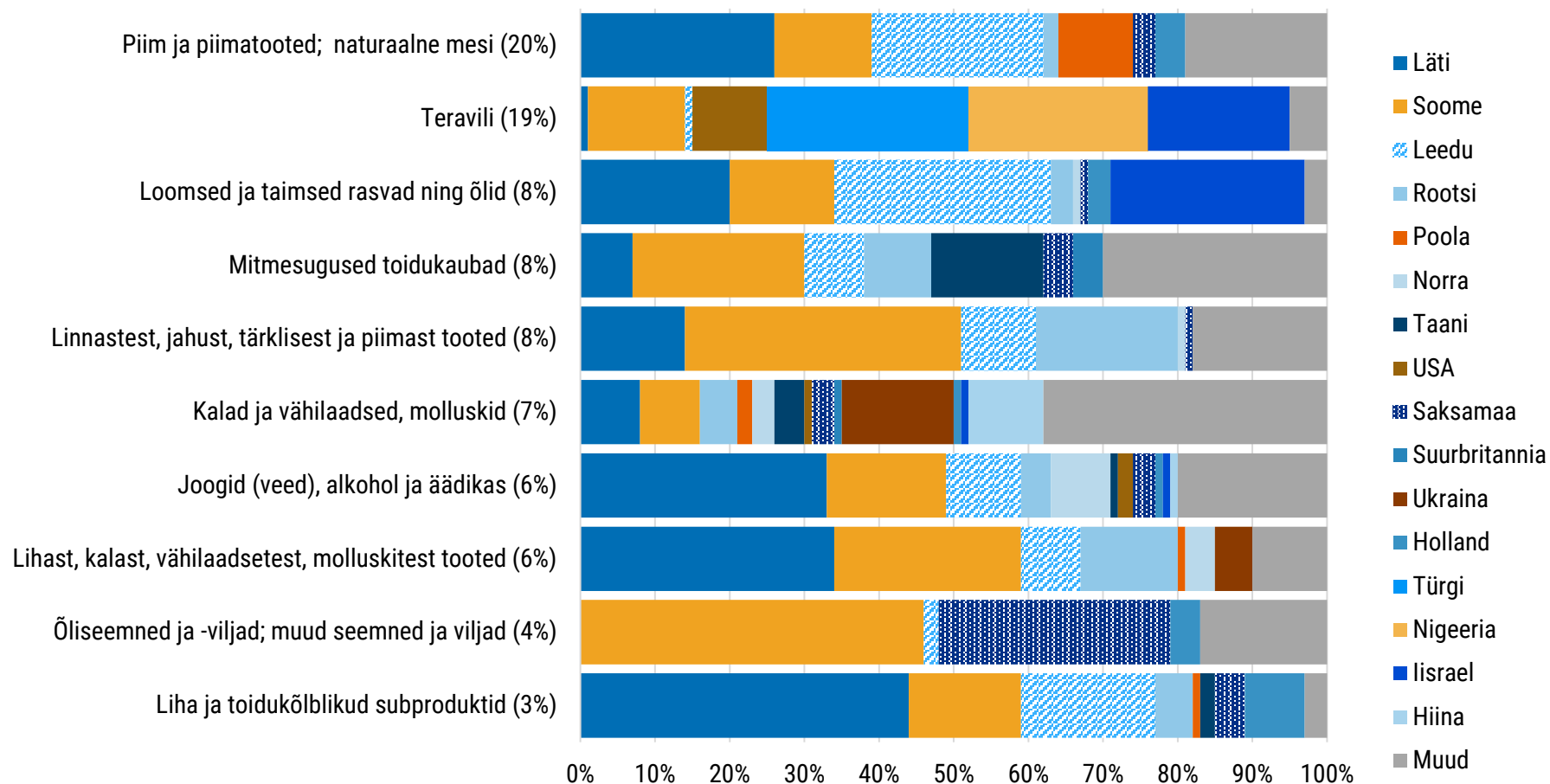
Põllumajandussaaduste ja toidukaupade TOP10 sihtriiki, I kv 2022

Allikas: Statistikaamet, Maaeluministeeriumi arvutused

Eesti päritolu põllumajandussaadusi ja toidukaupu eksporditi 2022. aasta I kvartalis kokku 86 sihtriiki. Kõige enam eksporditi lähiriikidesse – Soome, Läti, Leetu. Kolmandatest riikidest oli suurim kaubanduspartner Iisrael, kuhu viidi eelkõige nisu ja rapsiõli. Müük kümnesse peamisesse sihtriiki moodustas 74% Eesti päritolu põllumajandussaaduste ja toidukaupade ekspordikäibest.

Eesti päritolu põllumajadussaaduste ja toidukaupade ekspordi 10 peamist kaubagrupperi, I kv 2022

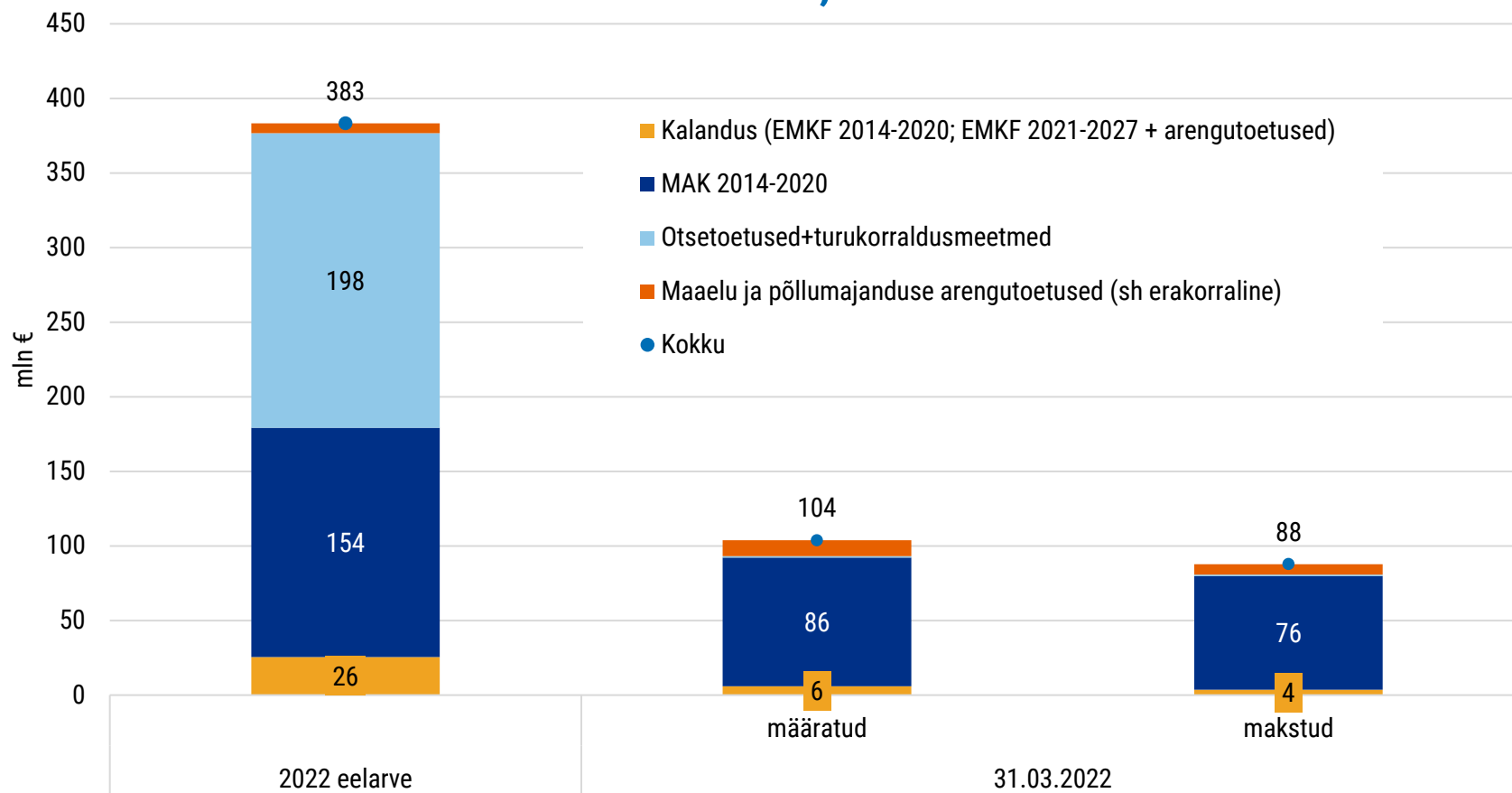

Allikas: Statistikaamet, Maaeluministeeriumi arvutused

Kaubagruppide lõikes veeti kõige enam välja piima ja piimatooteid, moodustades viiendiku (20%) ja sellest ~40% moodustas toorpiima ja koore väljavedu.

Toetused

Toetused 2022, mln €

Allikas: Põllumajanduse Registre ja Informatsiooni Amet

Põllumajanduse, toiduainetööstuse, maaelu ja kalanduse toetuste eelarve on 2022. aastal 383 mln eurot.

Kogueelarvest 88% rahastatakse Euroopa Liidu fondidest. Otsetoetused ning turukorraldusmeetmed moodustavad eelarvest 52%; MAK 2014-2020 üleminekuperiooditoetused 40%, maaelu ja põllumajanduse arengutoetused 2% ning kalanduse toetused 7%. 31. märtsi seisuga oli erinevate taotlusvoorude tulemusel 2022. aastal määratud 104 mln eurot ja välja makstud 88 mln eurot (sh 2021 aasta eelarvest erakorralisi toetusi kokku 5,6 mln eurot).